

Motion till riksdagen 2020/21:2622

av **Maria Stockhaus m.fl. (M)**

Det kommunala utjämningsystemet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda det kommunala utjämningsystemet i syfte att förbättra möjligheten för landsbygdskommuner att finansiera sina egna behov och att staten tar över ansvaret för finansiering av utjämnningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Det är viktigt för hela Sverige med goda och rimliga förutsättningar att klara både avfolkning/glesbygd och snabb befolkningstillväxt/trängsel. Regeringens förslag till ny kostnadsutjämning uppvisar en rad brister. Den främsta är att det riskerar att dämpa tillväxten i Sverige. Då blir den kaka som ska fördelas ständigt mindre, istället för större. Varför ska kommuner och regioner satsa på ett offensivt bostadsbyggande om det bara ger dem högre kostnader för infrastruktur och tex förskolor, skolor och sjukvård och de ökade skatteintäkterna sänds någon annanstans? Vi ser att de stora förlorarna är några storstadsregioner plus Västmanland, och på kommunsidan är det också tillväxtkommuner, som Karlstad, Umeå, Halmstad, Luleå och Sundsvall, och en rad kommuner i Stockholms län.

De pomperipossaeffekter som finns i utjämnningen, att tex Österåker förlorar på varje arbetslös som kommer i jobb, måste bort. Att kommuner och regioner förlorar på varje ny bostad som byggs i ett flerbostadshus hotar ytterst Sveriges tillväxt. Bostadsbristen i Stockholm och trängseln i trafiken gör att företag flyttar eller väljer att etablera sig i andra internationella storstadsregioner, inte någon annanstans i Sverige. Det ger lägre skatteintäkter för staten, regioner och kommuner.

Det behövs en heltäckande utredning av kostnads- och inkomstutjämning där effekter analyseras i en helhet. Vad är konsekvenserna, vilka incitament ges sammantaget att hålla offentliga kostnader inom kloka ramar, stimulera effektivitet och prioritera kärnverksamhet – detta är områden som behöver belysas. Vilka styrsignaler ger staten när tillväxt blir en enorm belastning för en kommun eller region? Tillväxt kostar i invester-

ingar, i högre driftskostnader, men de skatteintäkter som ska genereras av tillväxten utjämnas.

Det finns ett stort ansvar att se till att hela Sverige kan leva. Landsbygden är viktig för hela Sverige. Den bidrar med mat som vi alla konsumerar, men också med betydelsefulla resurser som kraft, skog och malm. Runtom i hela Sverige startar företag och grunden läggs för landets tillväxt. Avfolkning och långa avstånd leder dock till särskilda opåverkbara kostnader, och de behöver kompenseras. Det kan handla om ren ekonomisk kompensation, men också om bättre förutsättningar att ta sina kommuners styrkor tillvara. På landsbygden finns och produceras mycket av det som gör Sverige bra, allt från unika naturvärden till den energiproduktion som bär vår industri.

Tillväxt i befolkning och trängsel kostar. De kommuner och regioner som växer måste använda sina skatteinkomster till att klara ökande krav på välfärden och investeringar i infrastruktur. Hela utjämningsystemet med alla dess tre delar borde utredas i ett sammanhang, med inriktningen att staten på sikt övertar hela kostnaden i egen budget. Även ett statligt system behöver vara transparent, förståeligt och opåverkbart för kommuner och regioner som ska erhålla utjämning.

Med tanke på att det är staten som tar in alla skatter från företag, inklusive naturtillgångar m.m., inte kommuner och regioner, finns än starkare skäl för att det är staten som ska stötta glesbygden och förbättra möjligheten för landsbygdskommuner att finansiera sina egna behov.

Maria Stockhaus (M)

Niklas Wykman (M)

Jessica Rosencrantz (M)

Johan Forssell (M)

Josefin Malmqvist (M)

Ida Drougge (M)

Kjell Jansson (M)

Margareta Cederfelt (M)

Magdalena Schröder (M)

Kristina Axén Olin (M)

Erik Ottoson (M)

Fredrik Schulte (M)

Lars Jilmstad (M)

Alexandra Anstrell (M)